

Avrupa'da Uyanış

Avrupa'da Skolastik dönem olarak adlandırılan karanlık dönemin özellikleri nelerdir?

- Avrupa'da 375 **Kavimler göçünden** sonra başlayan bir **Skolastik dönem** yaşanmıştır. bu dönemde Avrupa'da topluma **kilise** yani **Katolik Hristiyanlığı** ve din adamları hakim olmuştur .
- **Kilise** bu hâkimiyetini güçlü tutmak için **bilim sanat edebiyat** gibi pek çok alanda **yasaklar** getirmiş İnsanların **düşünce ve ifade özgürlüklerini** yasaklamıştı.

- **Skolastik dönemde** Avrupa'dan bütün **topraklar** kiliselinindi. İnsanların **okuma yazma, araştırma ,deney ve gözlem ,yapmaları yasaktı.**
- **Kiliseye** göre **dünya düz bir tepsi gibiydi** ve insanların Avrupa kıtasına çıkmaları gezmeleri ve yeni yerler görmek istemeleri de yasaklanmıştı
- Kilise **afaroz** yani **dinden çıkarma** ile Kralları ve toplumu tehdit ediyor **endüljans** denilen **para karşılığı günah affetme** gibi uygulamalarla da toplum üzerinde ekonomik bir baskı kuruyordu İşte bu anlatılan özelliklerin yaşandığı dönem Avrupa'nın **Skolastik** dönemi yani **ortaçağ karanlığı** diye ifade edilir.

Skolastik dönemde bilim insanları ve düşünürler **ENGİZİSYON MAHKEMELERİNDE** yargılanmıştır.

Avrupa'da Uyanış

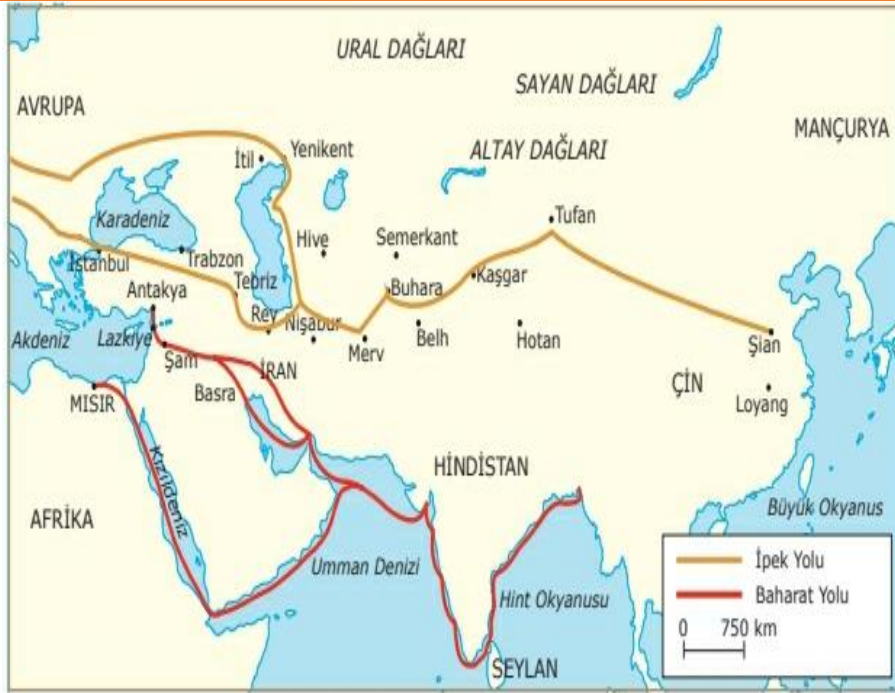
(Avrupa'nın Skolastik dönemden kurtulması)

1-COĞRAFİ KEŞİFLER

14 ve 15 yüzyıllarda Avrupalıların Yeni ticaret yolları bulmak üzere başlatmış olduğu faaliyetlere Coğrafi keşifler denir

Coğrafi keşiflerin sebepleri:

- **İstanbul'un** Türkler tarafından fethedilmesi ile Avrupa ekonomik ve siyasi olarak zor durumda kalmıştı. **Avrupalılar** Osmanlıya ve diğer Müslüman ülkelere **vergi ödememek**, ticaret mallarına daha kolay ve ucuz yoldan ulaşabilmek amacıyla **Çin** ve **Hindistan'a** giden yeni yollar aradılar.

Harita 2.7: İpek ve Baharat Yolu

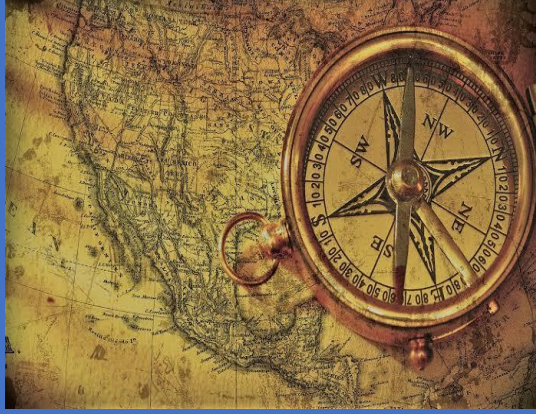
- Marco Polo'nun "Travels" (Seyahatler) adlı kitabında anlatılan Asya'nın zenginliklerine ulaşma düşüncesi Avrupalıların keşif seyahatlerine başlamasında etkili oldu.

•

Kolomb, günlük notlarında onu harekete geçiren düşüncenin İslam dünyasını arkadan kuşatmak, Hindistan ticareti için deniz yolunu açmak, Batı ve Doğu Hristiyanlarının iş birliğiyle Kudüs'ü almak olduğunu açıklamaktadır

- Pusulanın icadı da coğrafi keşiflerin başlamasında etkili oldu

- Gemicilik sanatındaki ilerlemeler keşifleri hızlanırdı

- **Sonuç olarak coğrafi keşiflerin başlamasında İstanbul’un fethi , ipek ve baharat yollarının Türklerin kontrolüne geçmesi, Akdeniz ve Karadeniz ticaretinin Osmanlı hakimiyetine geçmesi etkili olmuştur**

Coğrafi keşiflerle keşfedilen yerler

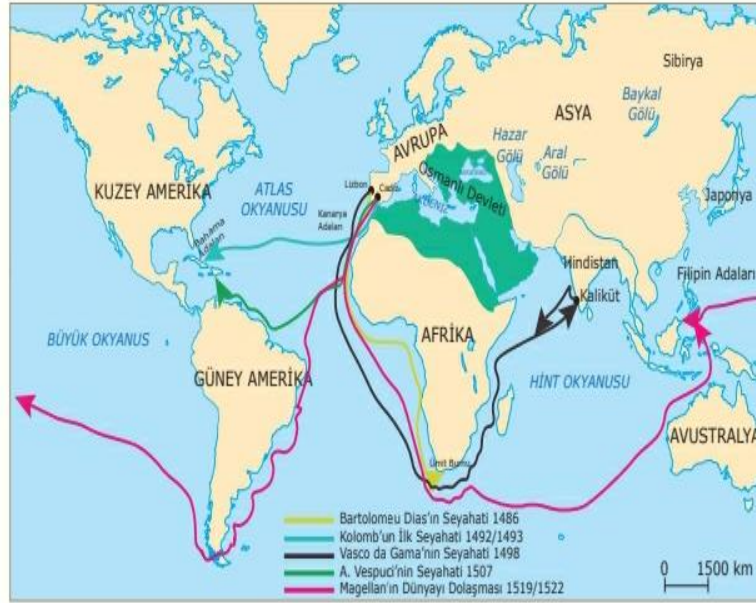
- ❖ Kristof Kolomb 12 Ekim 1492'de Atlantik Okyanusu'nu aşarak Amerika kıtasındaki Bahama Adaları'na ulaşan ilk Avrupalı olmuştur. Fakat Kolomb ulaştığı yerin Amerika kıtası olduğunun farkında değildi.
- ❖ Ameriko Vespuçi ,yaptığı deniz seyahati ile 1507 yılında Amerika'ya ulaştı. O geldiği yerin yeni bir kıta olduğunun farkında idi. Onun adından esinlenilerek kıtaya Amerika adı verilmiştir.

Görsel 2.19:
Amerigo Vespucci
(Temsilî)

- ❖ Portekizli denizci Bartolomeu Dias Afrika kıtasının güneyinden dolaşarak **Ümit Burnu'nu** keşfetti. Portekizli Vasco da Gama 1498 senesinde Afrika'dan Hindistan'a deniz yolu ile ulaşmayı başardı.

☹ **Ümit burnunun** keşfi ve Hindistan'a deniz yoluyla ulaşılması **ipek ve baharat yollarının önemini kaybetmesine Akdeniz ve Karadeniz ticaret yollarının ticari canlılığının azalmasına yol açtı** Sonuç olarak coğrafi keşifler Osmanlı ekonomisini olumsuz etkiledi

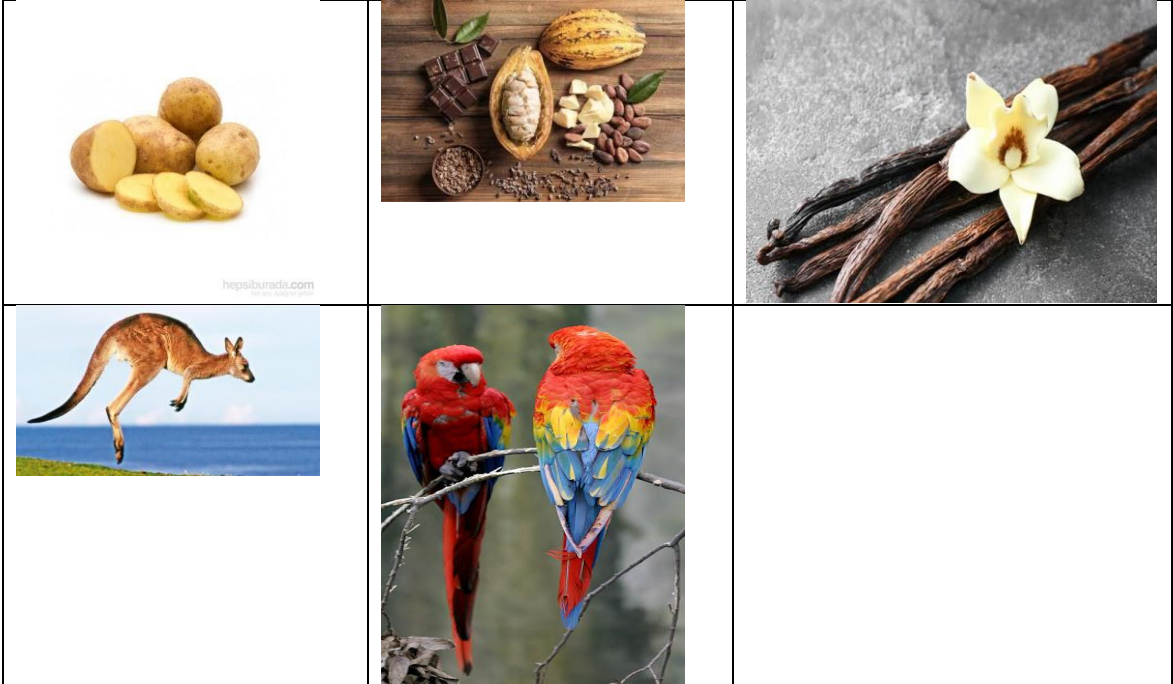

- ❖ Magellan (Macellan) adlı İspanyol kâşif dünyayı dolaşarak Dünya'nın yuvarlak olduğunu kanıtlayan ilk kişidir.

Önemli Not: Magellan'ın Dünya'nın yuvarlak olduğunu ispatlamasıyla Avrupa'da Dünya'nın düz olduğunu söyleyen **kilise ve din adamlarına duyulan güven azaldı.**

Coğrafi keşiflerin sonuçları nelerdir

- Coğrafi keşiflerle birçok Avrupalı yeni keşfedilen topraklara gidip yerleştiler. Keşfedilen yerleri sömürge haline getirdiler. Buralardan elde ettikleri altın, gümüş, elmas gibi değerli madenleri Avrupa ülkelerine taşıdılar.(**Ekonomik**)
- Yeni deniz ticaret yollarının bulunması İpek ve Baharat Yollarının eski önemini kaybetmesine neden oldu. Osmanlı ekonomisi zarar gördü
- Birçok yeni bitki ve hayvan çeşidini tanıdı. Kakao, patates, domates gibi bitkiler ve hindi gibi hayvan türleri Avrupa'ya getirilerek üretildi.

- Macellan ve del kanonun Dünyanın yuvarlak olduğunu keşfetmesi kiliseye duyulan güveni azalttı Dolayısıyla Skolastik dönem önemini yitirmeye başladı (**Dini/bilimsel**)
- Ticaretle uğraşan ve **burjuva** denilen bir sınıf ortaya çıktı
- Zenginleşen Avrupa'da **kültür** ve **sanatla** uğraşan insanlar **Rönesans** hareketlerine zemin hazırladı

Rönesans (Yeniden Doğuş)

15 ve 16 yüzyıllarda Avrupa’da bilim sanat edebiyat gibi alanlarda **yeniden doğuş** anlamına gelen dönemdir

İstanbul’un fethi ile İtalya’ya kaçan Bizanslı bilim insanları da Rönesans hareketlerinin başlamasında etkili olmuştur

Matbaanın kullanılması ile edebî ve bilimsel eserler çoğaltılarak geniş kitlelerin kullanımına sunuldu. Böylece kültür, bilim ve sanat alanındaki gelişmeler hızlandı. Matbaa aynı zamanda iletişim gücünü artırarak bilginin yayılmasını kolaylaştırdı.

Burjuva sınıfının **sanat** ve **bilimle** uğraşanlara destek olmaları sanat, kültür ve bilimde ilerlemelere katkı sağladı.

Eski uygarlıklara ait eserler Müslümanların kaynaklarından alınarak çevirileri yapıldı. Bu eserlerin incelenmesi **bilim**, **kültür** ve **sanat** ile uğraşanların ufkunu açtı.

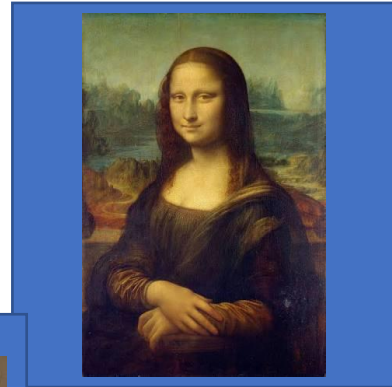
Bütün bu gelişmeler “yeniden doğuş” anlamına gelen Rönesans Hareketi’ni XV. ve XVI. yüzyıllarda İtalya merkez olmak üzere tüm Avrupa’da başlamasını sağladı.

Rönesans Dönemi’nde bilim, kültür ve sanat alanlarında eserler veren çok sayıda sanatçı ve bilim insanı vardır.

Leonardo Da Vinci, Rafaello, Gentile Bellini gibi sanatçılar insan vücudunu inceleyerek damarlarına varan detayları gösteren çeşitli eserler meydana getirdiler.

Michelangelo, Donetello, mimari eserler verdiler.

Montaigne, Shakespeare, Cervantes, Kopernik Rönesans Dönemi’nin yazar, şair, düşünür ve bilim insanlarından bazılarıdır.

Rönesans Hareketlerinin Sonuçları

Din

Dünya'nın şekli ile ilgili bilimsel gerçeklerin ortaya çıkması Katolik kilisesine güveni azalttı. Bu durum Katolik kilisesinin eski gücünü kaybetmesine ve Avrupa'da Reform Hareketi'nin başlamasına neden oldu.

Bilim ve Felsefe

Avrupa'da bilimsel düşünceye verilen önem arttı. Avrupa'da birçok bilimsel çalışmanın yapıldığı *Aydınlanma Çağı*'na ortam hazırladı. Sorgulayıcı, eleştireci düşünce gelişti. İnsan ve insani değerlere daha fazla önem verilmesi ile Hümanizm kavramı ortaya çıktı.

Sanat

Rönesans ile Avrupa'da yeni bir sanat anlayışı ortaya çıktı. Mimaride Barok (geometrik şekiller) tarzı eserler yapıldı. İnsanın anatomik yapısı incelenerek resimler yapıldı. Rönesans Dönemi heykellerinde oran ve orantı kullanıldı.

3 – REFORM HAREKETLERİ

Avrupa’da Coğrafi keşifler ve Rönesans sonrasında Hristiyanlığın Katolik mezhebinde kilisenin kendisini yenilemesi anlamına gelen dinde yenilik olarak bilinen reform hareketleri ilk olarak **Almanya’da** ,Martin Luther öncülüğünde başladı.

Görsel 2.21: Martin Luther (Temsilî)

REFORMUN NEDENLERİ

- Kilise ve din adamları **geniş topraklara** sahiptiler ve zengin bir hayat sürüyorlardı.
- Halk ve saray üzerinde siyasi ve dinî baskı uygulayan **kilisenin zenginliği** halkı ve soyluları rahatsız ediyordu.
- Rönesans Dönemi'nde klasik eserler ve İncil farklı dillere çevrilerek **matbaa** ile çoğaltıldı. İncil'de yazanların kilisenin söyledikleriyle uyuşmadığını fark ettiler.
- Coğrafi keşifler ve Rönesans'la ortaya çıkan bilimsel gerçekler sayesinde Avrupalılar **kilisenin** öğrettiklerini **sorgulamaya** başladı. Böylece insanlar kilisenin **endüljans** (cennetten arsa satma) ve **aforoz** (dinden çıkartma) uygulamalarına karşı çıkmaya başladı.

REFORM HAREKETLERİNİN SONUCLARI

- Reform Hareketleri sonucunda Avrupa'da Protestanlık, Kalvenizm ve Anglikanizm gibi yeni mezhepler ortaya çıktı. (**Mezhep birliği bozulmuştur**)
- Kilisenin eğitim ve öğretim işlerinden uzaklaştırılmasıyla **eğitimde laiklik** sağlandı.
- Kilise'nin kontrolü ve baskısının sonucu ortaya çıkan **skolastik düşünce** yerini **araştırmacı ve sorgulayıcı bilim anlayışı olan pozitif düşünceye bıraktı.**
- Krallar üzerindeki kilise baskısı ve tehdidi sona erdi. (**Siyasi**)
- Soylular kilisenin elindeki topraklara el koydu.(**ekonomik**)
- Reform hareketleri Avrupa'nın siyasi yönden bölünmesine sebep oldu. Bu siyasal yapıdaki farklılıklardan da **Osmanlı Devleti kazançlı** çıktı. **Avrupa devletleri arasındaki görüş ayrılıkları** Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da **ilerlemesi** kolaylaştırdı.

4- Aydınlanma Çağı

Cografi keşifler, Rönesans ve Reform Hareketleri'nin etkisiyle XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Avrupa'da bilim, sanat, felsefe ve siyaset alanlarında gelişmelerin yaşandığı döneme Aydınlanma Çağı denir.

- **Aydınlanma Çağı'nda** her konuda **aklın üstünlüğüne, bilimsel araştırmalarda** doğayı incelemeye, **deney ve gözlem** yapmaya önem verildi.
- Galileo, Dünya'nın Güneşin etrafında döndüğünü anlattı. (**astronomi**)
- Dr. Harvey 1628'de **tıp** alanında çalışmalar yaptı.
- Descartes (Dekart) **analitik geometriyi** geliştirdi.
- Mozart **müzik** alanında dünyaca bilinen eserler verdi.

Toplum, doğa, insan, siyaset, ekonomi ve tarih alanında yeni fikirler ve düşünürler ortaya çıktı. Aydınlanma Çağı'nda meydana gelen bilim ve teknolojiadaki gelişmeler **Sanayi İnkılabı'nın** temelini oluşturdu.

Görsel 2.22: Aydınlanma Çağı (Gabriel Lemonnier, Salon de Madame Geoffrin, 1812)

Aydınlanma Çağı ve Osmanlı

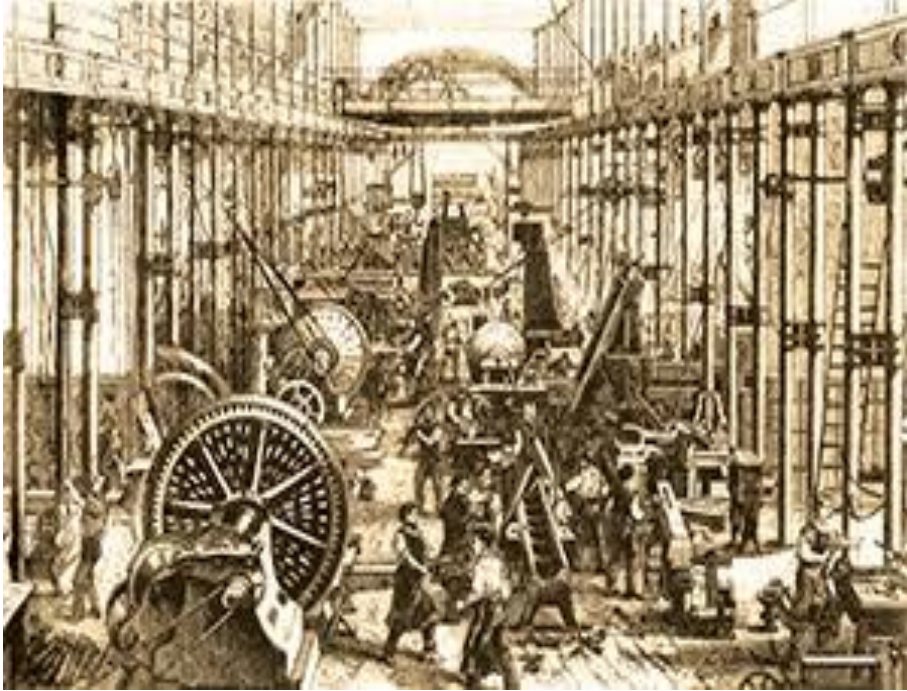
Bilimsel gelişmeler Avrupa'yı Aydınlanma Çağı'na hazırlarken Osmanlı Devleti'nde tam tersi bir durum yaşanmıştır. XV. ve XVI. yüzyıllarda bilim öğreniminde ve bilimsel eser yazımında zirvede olan **Osmanlı Devleti, XVII. yüzyıldan itibaren gerilemeye başladı. Eğitim kurumlarında yavaş yavaş pozitif bilimlere yönelik çalışmalar azaldı.**

Osmanlı Devleti'nin aslında bilimsel gelişmelere ve Avrupa'daki **aydınlanma çağına** büsbütün ilgisiz kalmadı. Bunun en önemli kanıtı XVI. yüzyıl sonlarında modern bir **rasathânenin** kurulmasıdır.

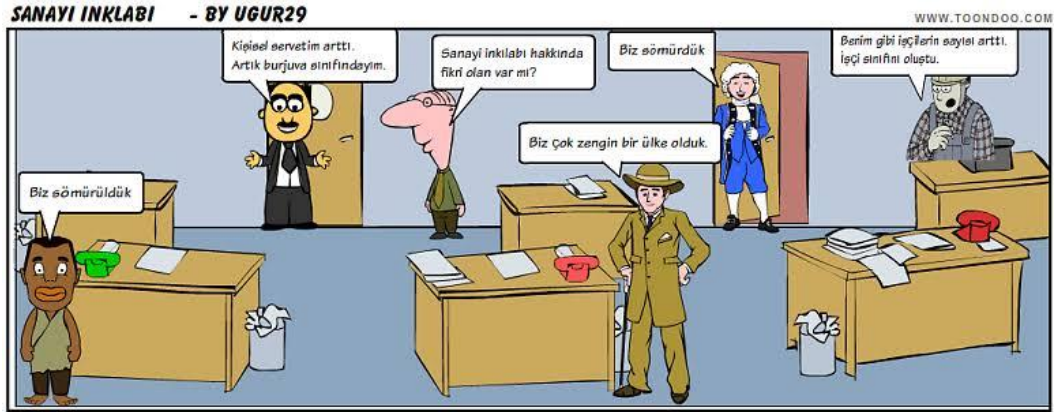
5- SANAYİ İNKILABI (Çarklar Dönüyor)

{Kol gücünden makine gücüne geçiş}

Avrupalılar coğrafi keşifleri gerçekleştirdikten sonra sömürgeleştirdikleri topraklardan **hammadde** elde ettiler. Coğrafi keşiflerden elde edilen zenginliğin, bilimsel buluş ve icatlarla birleşerek üretime dönüştürülmesiyle sanayi devrimi gerçekleşti.

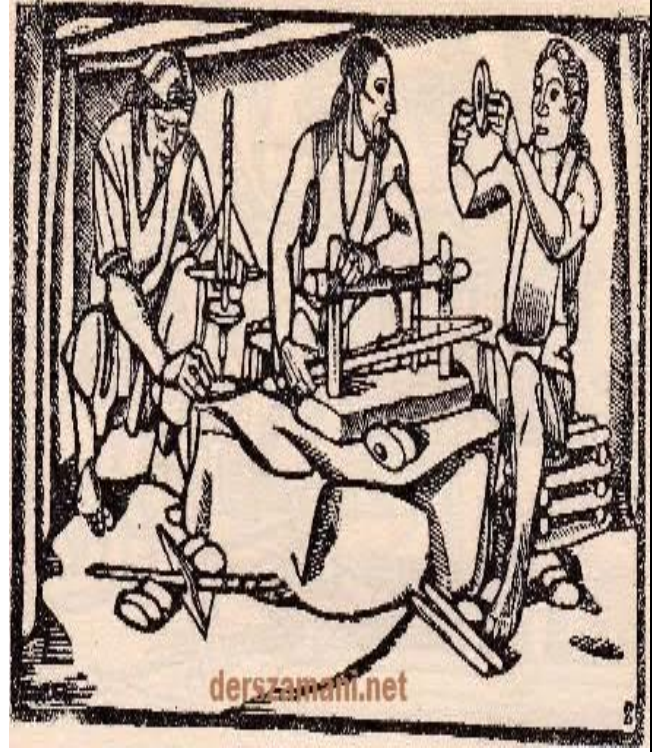
Tarıma ve insan gücüne dayalı olan ekonomi yerine **makinelerin ve üretimin** egemen olduğu bir ekonomik sisteme geçildi.

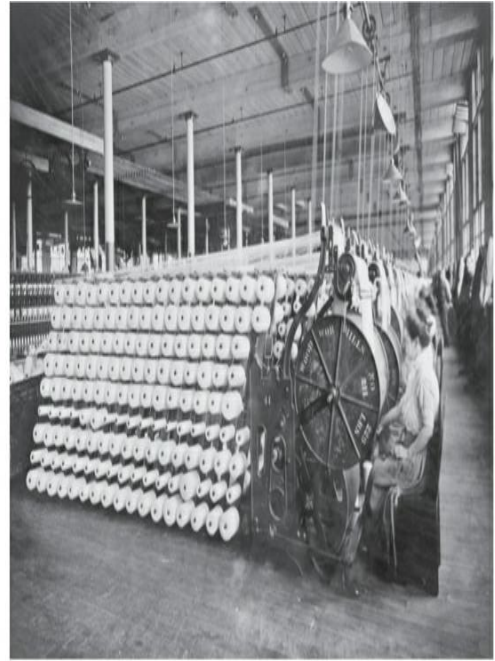
Kol gücü

Küçük el tezgahı

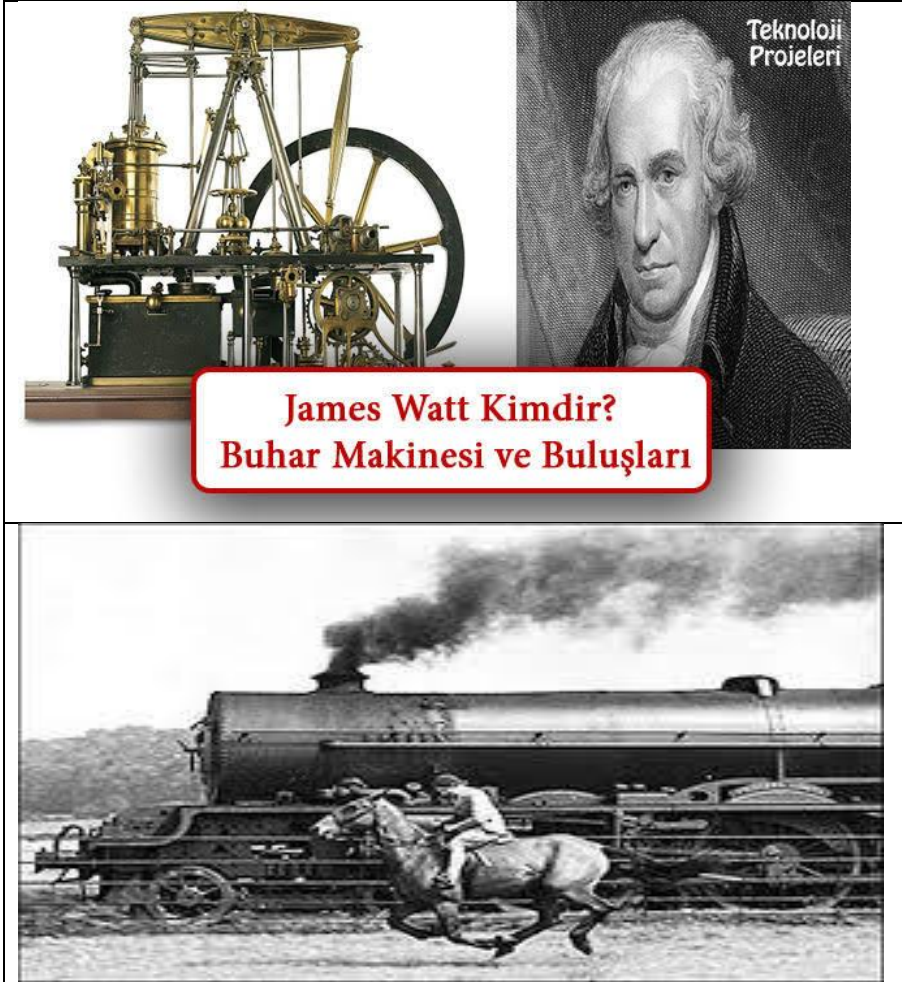
Sanayi inkılabı sonrası Fabrikada seri üretim

Görsel 2.23: Dokuma tezgahı

Avrupa hızlı bir şekilde **modern üretim tekniklerine** yöneldi ve çok sayıda **teknolojik** gelişmeye sahne oldu.

Sanayi inkılabı **İngiltere'de** başladı . İngiltere büyük bir **sömürge** imparatorluğu kurmuştu. Bu döneme damgasını vuran gelişmeler **demir** ve **kömürün** kullanımının yaygınlaşması ve makinelerde **buhar gücünden** yararlanılmasıdır.

Sanayi İnkılabının Sonuçları

- Avrupa'nın sosyal yapısını da değiştirdi. Daha iyi şartlarda yaşamak isteyen köylüler şehirlere göç etmeye başladı. Böylelikle **köylerde nüfus azalırken şehirlerde nüfus artışı gerçekleşti.**
- Sayısı yüz binleri bulan işçiler, **işçi sınıfını** oluşturdu.
- İşçi haklarının savunulması için **sendikalar** ortaya çıktı.
- Demir ve çelikten yapılan gemiler ve trenler **ulaşımı** kolaylaştırdı.
- Fabrikalarda **seri üretime** geçen ülkeler daha fazla ürün elde edebilmek için **ham madde** kaynakları aramaya başladılar. Üretilen ürünlerin **pazarlanması** ve ham madde arayışı **sömürgecilik** anlayışının ortaya çıkmasına sebep oldu.

Sanayi inkılabı ve Çevre Kirliliği Sorunları

Sanayi İnkılabının Osmanlıya Etkileri

Avrupalı devletler fabrikalarda ucuz ve seri üretim gerçekleştirirken

- Osmanlı Devleti atölye benzeri küçük işletmelerde üretim yapmaktaydı. Daha yüksek maliyetli yerli ürünlerin Avrupalı ürünlerle rekabet gücü azaldı. Bu durum Osmanlı coğrafyasını Avrupalı devletler açısından ham madde temin edilecek bir kaynak ve aynı zamanda üretilen malların satılacağı bir pazar haline getirdi.
- Bunların yanında güçlenen Avrupa devletleriyle uzun yıllar süren ve başarısızlıklarla sonuçlanan savaşlar devletin gelirleri ile giderleri arasındaki farkı artırdı.
- İmparatorluğun son döneminde kalkınma yönünde bir çaba oluşmaya başlasa da dış siyasi baskılar ve iç ekonomik koşullar kalkınmaya engel oldu.

6- 1789 FRANSIZ İHTİLALİ

Fransız İhtilali'nin başlamasına neden olan gelişmeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- ✓ Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile özgür düşünce fikrinin yayılması,
- ✓ Burjuva sınıfının söz sahibi olmaya başlaması,
- ✓ reform hareketiyle kilisenin gücünü yitirmesi,
- ✓ toplumda gelir adaletsizliği,
- ✓ toplumsal ve siyasal reform isteyen düşünürlerin halkı bilinçlendirmesi.

Görsel 2.24: Fransız İhtilali (Temsili)

1789 Fransız İhtilaline Katkı Sağlayan Düşünürler

- İhtilale etki eden üç **Fransız** düşünürü bulunmaktadır. Bunlar şüphesiz ki Voltaire, Montesquieu ve Rousseau'dur
- **Fransız İhtilâli** (1789-1799), Fransa'daki mutlak monarşinin devrilip, yerine cumhuriyetin kurulması ve Roma Katolik Kilisesi'nin ciddi reformlara gitmeye zorlanmasıdır.

1789 Fransız İhtilalinin Yayıdığı Fikirler ve Osmanlıya Etkisi

- Fransız İhtilali **Yeni Çağ**ı bitiren, **Yakın Çağ**'ı başlatan olay olarak kabul edildi.
- Fransız İhtilali ile dünyaya yayılan **milliyetçilik** fikri, Osmanlı Devleti gibi **çok uluslu** olan devletleri **olumsuz** etkiledi.
- Osmanlı Devleti'ne bağlı olan bazı milletler, azınlıklar, **milliyetçilik** fikrine kapılarak kendi bağımsız devletlerini kurmak istediler.
- Fransız İhtilali Osmanlı Devleti'ni derinden etkileyerek **çok uluslu** olan devleti yönetmeyi zorlaştırdı.
- **Eşitlik, adalet ve özgürlük** fikirleri tüm dünyada **demokrasi** hareketlerini hızlandırdı.
- Fransız ihtilalinden etkilenen bazı Osmanlı aydınları sayesinde **demokrasi** hareketleri başladı. Bu sayede **1839 Tanzimat Fermanı'na** giden siyasi gelişmeler yaşandı. Sonrasında da Müslüman olmayan Osmanlı halkının devlete bağlılıklarını artırmayı amaçlayan **Islahat Fermanı yayınlandı (1856)**.